

Werk

Titel: D. Jo. Frid. Blumenbachii Institutiones Physiologicae.

Autor: Blumenbach, Johann Friedrich

Verlag: Dieterich

Ort: Gottingae

Jahr: 1821

Kollektion: Blumenbachiana

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN659038048

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN659038048>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=659038048>

LOG Id: LOG_0046

LOG Titel: Sectio XL. De Nisu Formativo

LOG Typ: chapter

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain these Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

SECTIO XL.

DE

NISU FORMATIVO.

§. 583.

Enarratis hactenus simpliciter conceptionis phaenomenis et quae tam ovo humano quam ipsi qui eo continetur foetui graviditatis decursu contingere fida constat observatione, iam ad vires rimandas accedimus, quarum virtute stupendum illud generationis negotium perfici verosimile videtur.

§. 584.

Et nostra quidem memoria in eo negotio brevibus ita se expedire placuit viris quibusdam cl., ut nullam prorsus hodie amplius locum habere generationem contenderent, sed universum humanum genus in alterutrius protoplastorum

genitalibus, germinum praeformatorum specie, iunctim praeexistisse, eaque germina temporis progressu successive evolui tantummodo, assererent.

In eo saltim dissentientes quod alii germina ea in paternis animalculis spermaticis *) quaererent; alii e contrario eadem in materna ovaria ponerent **).

*) cf. W. FR. v. GLEICHEN I. c.

**) v. c. HALLERUS vir summus, qui *omnia viscera et ipsa ossa futuri foetus, sed fere fluida ideoque invisibilia, pridem ante eius conceptionem in germine materno praeformata fuisse nude assererat.*

Utebatur ad huius hypotheseos demonstrationem maxime argumento a continuitate membranarum et vasorum sanguiferorum inter pullum incubatum eiusque vitellum desumpto. vid. EJ. *opera minora* T. II. p. 418 sq.

At enim vero quo saepius ovi incubati phaenomena in scholis physiologicis ad naturam demonstrandi occasio mihi data est, eo minus argumento isti roboris aliquid inesse intellexi.

Neque fatis mirari possum, qui summus ille physiologus inoculationem sic dictam vasorum pulli cum vasis vitelli adeo constanter, fere ut absouam relicere potuerit, cum tamen

§. 535.

At enim vero ipsa haec de germinum inde a rerum initiis praeformatorum successiva evolutione hypothesis, curatius ponderata, nullatenus admittenda est *).

Praeterquam enim quod supervacuis et inutilibus, quas supponit, creationibus innumerorum germinum, quibus nunquam ad evolutionis terminum pertingere datum esset, ipsi rationi repugnare dicenda sit; adeo hyperphysicarum conditionum, quas sibi sumit, impendio **), physicarum autem quibus indiget virium multiplicatione ***), laborat;

in ovuli humani cum utero gravido nexu, perfecte simillimam inoculationem receperit et defenderit!

cf. EJ. *elementa physiol.* (ed. Laufann. 1778.)
T. VIII. P. I. p. 94. collata p. 257.

*) v. L. P. *Zwifel gegen die Entwicklungstheorie.* — *Aus der Französischen Handschrift von G. FORSTER.* Gotting. 1788. 8.

**) v. in hac animadvertentem KANTIUM in *Critik der Urtheilskraft* pag. 372.

***) Pluribus hanc labem exposui in *Handbuch der Naturgeschichte* pag. 14 sq. (edit. 10.)

ut vel eas ob causas nullatenus cum casta et saniore physiologia conciliari possit.

Tum vero et hoc accedit, quod inter phaenomena quibus ad stabiliendam eam usi sunt fautores eius, ne unicum quidem hactenus innotuerit, quod naturae veritati ita respondeat, ut illi hypothesei probandae rite sufficiat *).

Contra vero alia, omni exceptioni maiora extant observata, quibus ea directe et plenarie refutatur.

§. 586.

Quo minus autem ista evolutionis, ut vulgo audit, hypothesis, tum phaenomenis, tum philosophandi regulis, consentanea est, tanto magis e contrario tam simplicitate quam naturae convenientia se commendat ea sententia, qua ipsius conceptionis ope neququam tantum ger-

*) Adeant qui tum huius asserti tum reliquorum hac sectione brevibus tantum indicatorum uberiores demonstrationem desiderant, scriptum *über den Bildungstrieb*. (edit. 3.) Gotting. 1791. 8.

mina ista fictitia evolui, sed ex informi hactenus genitali materie revera generari et sensim et successive formari novum conceptum, statuitur.

§. 587.

Quod quidem verae, per successivam efformationem generationis negotium cum diversimode a physiologis explicatum sit, mihi quidem, ni graviter hallucinor, proxime ad ipsius naturae veritatem ita statuendum videtur, ut ponamus

1. *Materiem* ex qua organica corpora, adeoque ipsum etiam humanum corpus, struuntur, ab omni alia materie vel eo differre, quod unice et exclusive virium vitalium imperio obnoxia sit *).
2. Esse vero inter istarum virium vitalium ordines unam prae ceteris maxime memorabilem et omnium minime infitiandam, quae quidem,

*) V. CHR. GIRTANNER über das Kantische Prinzip für die Naturgeschichte. Gotting. 1795. 8. pag. 14 sq.

dum in eam materiem hactenus in-
formem, ceteroquin vero maturam
agit, pro varia istius materiei indole
variā quoque, sed statutam et de-
finitam ipsi *formam* impertit.

Quam quidem vim vitalem, ut
a reliquis rite *distingatur*, nisi
formativi nomine insignire liceat.

3. Ipsum ergo nisum formativum ad
genitalem *materiem*, quando matura
debitis sub conditionibus et circum-
stantiis uterino cāvo commissa est,
accedere, conceptus rudimenta in ea
struere, tumque organa eius statutis
finibus respondentia, sensim *effor-
mare*; eandemque structuram quam-
diu corpus vivit, idem nutriendo
(§. 455 sq.), conservare; et si casu
mutilata fuerit, quantum fieri potest,
eandem reproductionis ope (§. 459.)
resituere *).

*) Triplex hic subiungere liceat monitum:

1. Nisus formativi nomine unice ad *distin-
guendum* eum a reliquis virium vitalium or-

§. 588.

Verisimillimum itaque mihi videtur, variis istis utriusque sexus humoribus inquilinis (§. 527. 533. 551.) quos foecundo coïtu in uterino cavo confundi confiat,

dinibus me usum esse; minime vero ad explicandam generationis *causam*, utpote quam non minus cimmeriis tenebris sepultam esse puto, ac causas gravitatis aut attractionis, siquidem et haec non nisi nomina sunt, quae effectibus aequae ac nisus formativus a posteriori ut aiunt cognitae, impositae sunt.

2. Maxime vero nisus vocem me adhibuisse, ut ea ipsa energiam eius vere vitalem denotem, adeoque quam luculentissime eam distinguam a mere mechanicis viribus, quibus quondam generationis negotium committere sategerunt philosophorum nonnulli.

3. Contra vero ipsum cardinem in quo universa haec de nisu formativo doctrina versatur, et qui vel solus sufficit ad distinguendam eam a veterum vi plastica, aut a C. FR. WOLFFII vi quam vocabat essentiali, aliisque id generis hypothesebus, *in connubio et intima conspiratione consistere binorum diversi ordinis principiorum, explicationis naturae corporum organicorum, physico-mechanici inquam cum mere teleologico*, quorum quidem principiorum alterutrum saltem hactenus a physiologis in construendis theoriis generationis adhibitum fuerat.

statutum primo tempus opus esse, quo intimius invicem misceantur, subigantur et maturefcent. Elapso autem isto praeparationis termino iam in maturatis istis et intime coactis liquoribus excitari nisum formativum, cuius virtute informis hactenus spermatica materies partim in ovuli elegantia putamina (§. 565.), partim in embryonis ipsis contenti (§. 569.) figuram effingatur et vivificetur; eandemque causam esse, quare non obstantibus adminiculis nostris dioptriciis, (hodiernum ad tantum perfectionis fastigium evectis,) nihilominus primis post conceptionem diebus praeter informes humores uteri cavo tunc contentos, ne minimum quidem vestigium formati iam embryonis erui possit, qui tamen altera tertiave septimana subitus quasi apparet.

§. 539.

Limites institutionum excederem, si prolixiore sermone argumenta ex ipsa natura petita enarrare vellem, quibus nisus

formativi in generationis negotio potentia si quid recte video longe verisimillima redditur. Aliqua tamen eorum brevissimis tantum tangere liceat, quorum vis severiore paulo meditatione facile patefcet.

§. 590.

Refero huc v. c. ex *hybridorum* historia memorabile experimentum, quo in hybridis *prolificis*, per plures generationes saepius iterata eorum foecundatione ope virilis eiusdem speciei feminis, adeo sensim a primaeva materna forma deflexit nova ea pronepotum hybridorum facies, ut potius magis magisque in paternam alterius speciei formam abiret, et sic denique ista in hanc (arbitraria quasi metamorphosi) tota quanta transmutata plane videretur *).

§. 591.

Ita ex *monstrorum* notitia huc referri meretur notissimum phaenomenon, quo

*) Jos. G. KÖLREUTER dritte Fortsetzung der vorläuf. Nachr. pag. 51 sq.

monstra (quae nempe evolutionis hypotheseos fautores tantum non omnia a prima inde creatione in ipso iam germine monstrosa ea fabrica praeexistisse asserunt) inter animantium *domesticorum* quasdam species (et omnium maxime quidem inter fues) tam frequentia, inter feram e contrario eorundem primigeniam varietatem adeo rarissima existere constat.

§. 592.

Reproductionis quoque phaenomena uti in universum longe aptius ad nisum formativum quam ad germinum partialium praexistentiam referri poterunt, ita praesertim aliqua eorum, [v. c. unguium, qui post primae digitorum phalangis iacturam in proxima media phalange renati sunt *),] nullam plane aliam solutionem admittere videntur.

*) Nupera memorabilis phaenomeni exempla commemorantur in *CORVISARTI Journal de Méd. m. Mart. 1809.*

§. 593.

Omnibus denique ab utraque parte rite comparatis et aequa lance pensitatis, facile patet, et ipsos germinum defensores, semini virili, praeter vim, quam ipsi tribuunt, *excitantem*, magnas insuper quoque vires *formatrices* concedere debere, eamque pro qua militant doctrinam, revera semper tamen nisus formativi adminiculas egere; hunc vero e con-

N. ANSIAUX *clinique chirurgicale*. Leod. 1816. 8. pag. 217.

London medical and physical Journal m. Jul. 1816.

Alius notitiam debeo amicissimo F. SIG. VOIGT Prof. Jenensi.

Verum maxime insigne exemplum mihi ipsi oculis usurpare licuit in viro iuvene medico, auditore meo, qui Francogallorum exercitum sequutus, in famoso ad Beresinam receptu trium digitorum sinistrae manus extremos articulos, minimi vero binos gelu perdidit, et cui iam proximo anno in penultimis phalangibus digiti indicis, medii et annularis cornea unguium rudimenta renata erant, minimo tantum adhuc mutico.

trario, absque ullo germinum praeexistentium subsidio, explicandis generationis phaenomenis sufficere. Neque adeo opus videri, ut entia quod dicunt citra necessitatem multiplicentur.

PARTU

Foetus
formatus,
ubi ad m
renit, pa

Incidi
lucio natu
omnis p
cimi po
i.e. in 3

Tumq
ttigit ut

*) Fr. B.
kap. 2. T.